

Lesopbouw

Introductie: Foto's bekijken en bespreken die op verschillende manieren zijn gemanipuleerd.

Verdieping: Motieven om gemanipuleerde foto's te maken en te verspreiden aan de hand van de periode WOII en bewustwording ten aanzien van geschiedvervalsing.

Doen: In drietallen zelf een gemanipuleerd beeld maken.

Afsluiting: Reflecteren op de les: wat hebben we geleerd.

Vorbereiding en benodigdheden

Houd rekening met de AVG en bespreek klassikaal het (openbaar) delen van foto's waarop de leerlingen zichtbaar zijn.

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding. Je hebt een digibord met internetverbinding nodig. Klik door de les slides.
- Bekijk de slides en eventuele linkjes met aanvullende informatie. Bekijk de ondersteunende filmpjes.
- De leerlingen krijgen aan het einde van de les een opdracht om in drietallen een foto te maken. Bedenk wanneer zij deze uiterlijk ingeleverd moeten hebben. In ieder geval voor de tweede les van 'Ooggetuigen'.
- Maak alvast groepjes van drie leerlingen voor de verwerkingsopdracht. Per drietal is er een telefoon nodig met camerafunctie om foto's te kunnen maken.

Differentiatie

Als extra opdracht kun je de leerlingen de opdracht geven om op social media gemanipuleerde foto's te vinden.

Verbinding met beroepen & arbeidsmarkt

Spelen met beeldmateriaal is tegenwoordig bijna normaal en alledaags geworden. Niemand kijkt op van een filter of een in scène gezet perspectief. Zo zetten fotografen en influencers (bijvoorbeeld op social media) de skills uit deze les ook in. Soms wil men de werkelijkheid wat mooier maken of de werkelijkheid wat verdraaien om bijvoorbeeld de voorpagina van het nieuws te halen. Reclamemakers en retailers gebruiken de skills ook om de consument op een ludieke manier ergens van bewust te maken of om een product te verkopen.

Ook in de geschiedenis werd het manipuleren van beeld al toegepast door allerlei partijen, van nazi's tot verzetsstrijders. Deze foto's zijn vaak bewaard en (online) terug te vinden in de Nederlandse archieven en databases. De foto's geven ons een beeld van hoe die tijd eruit moet hebben gezien, maar we moeten ons realiseren dat ook deze beelden niet altijd volledig, of correct gearhiveerd zijn. Begeleidende teksten of jaartallen kunnen helpen met het duiden van de foto, maar het is ook belangrijk de beelden zelf te analyseren. Het is dus belangrijk om te leren hoe je beelden kunt interpreteren. Helemaal nu onze samenleving meer en meer op beeld gefocust raakt.

Doel van de les

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerdoelen geschiedenis	21st century skills
1 Digitaal burgerschap DG5.2 Digitale identiteit	1 Mediawijsheid De leerling begrijpt hoe (digitale) media de werkelijkheid representeren om op basis daarvan afgewogen oordelen te kunnen vormen.	1 Geschiedenis De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.	1 Zelfregulering
2 Veiligheid & privacy DG2.1 Veiligheid DG2.2 Privacy	2 Mediawijsheid De leerling herkent wanneer een mediaboodschap gekleurd is door politieke, ideologische of levensbeschouwelijke overtuigingen.	2 Geschiedenis De leerling leert een eigentijds beeld van de eigen omgeving, Nederland, Europa en de wereld te gebruiken om verschijnselen en ontwikkelingen in hun omgeving te plaatsen.	2 Kritisch denken
	3 Informatievaardigheden De leerling kan bepalen welke bronnen bevooroordeeld zijn of naar bepaald standpunt neigen en waarom dit nadelig kan zijn.		

OPENINGSSLIDE

De komende lessen staan in het teken van beeldbronnen uit de geschiedenis en de actualiteit. Leerlingen leren dat wat je als eerste op een foto ziet, niet altijd het volledige verhaal toont. **Vraag de leerlingen om uit te leggen wat fake is.** Kennen zij beelden die fake zijn? Is het witter maken van je tanden of het bruiner maken van je huid op een foto bijvoorbeeld ook fake? Heb jij wel eens iets gedaan wat fake is? Wanneer is iets fake volgens jou? Laat een aantal leerlingen iets benoemen. Waar worden gemanipuleerde foto's gebruikt? En door wie? Ben je het wel eens tegen gekomen?

Vat daarna voor de leerlingen samen: faken of manipulatie kan voorkomen in afbeeldingen, video is en teksten. Een foto vertelt niet altijd de hele situatie. Het doel is soms om bewust de waarheid te manipuleren: je gedachten worden een bepaalde richting op gestuurd. Maar... dit is helemaal niets nieuws! In de geschiedenis zijn al voorbeelden geweest van mensen die graag wilden dat de gedachten van anderen een bepaalde richting op gingen. En dat was niet bepaald onschuldig. We gaan eerst een paar beelden bekijken, van nu en uit de geschiedenis, om te kijken of jullie manipulaties kunnen herkennen.

SLIDE 1&2

Vraag de leerlingen: Is de foto op de slide fake of fact? Nep of echt? Ga staan als je denkt dat de afbeelding nep is en blijf zitten als je denkt dat hij echt is.

Deze foto is in scène gezet. Zouden mensen echt boven een ravijn gaan hangen? Wat maakt dat mensen deze foto graag van zichzelf zouden willen hebben? Hoe hebben ze dat gedaan volgens jullie? Geef een aantal leerlingen de beurt om antwoord te geven. Mogelijk benoemt een leerling het perspectief. Zo niet, hou dit dan nog even in het midden en vertel dat jullie nog even verder kijken.

SLIDE 3

Vraag aan de leerlingen: Welke van deze 2 beelden zou bewerkt zijn? De foto die op de cover staat of de foto die backstage is gemaakt? Geef een aantal leerlingen een beurt. Laat de leerlingen benoemen wat zij zien en wat volgens hen gemanipuleerd is.

Antwoord op volgende pagina!